

20-11-2019

Opinie Natura 2000

Herschikking van de natuur kan onze redding zijn

Het schrappen van Natura 2000-gebieden kan, zolang daar maar een compensatie tegenover staat, betoogt emeritus hoogleraar Gebiedsontwikkeling Friso de Zeeuw.

[Friso de Zeeuw](#)

'Kansloos', dat is de reactie van de meeste deskundigen op het voorstel van minister Carola Schouten om kleine, geïsoleerde Natura 2000-gebieden te schrappen. Toch doen zich mogelijkheden voor, maar alleen als de natuur er in ons land per saldo aanzienlijk op vooruit gaat. Dat vergt wel forse inspanningen.

Heeft een land een gebied, hoe klein ook, eenmaal aangewezen voor Natura 2000, dan kan het dat in principe niet meer wijzigen, zo bepaalt de Europese wetgeving. Nederland heeft in 2003 zelf de keuze gemaakt voor de aanwijzing van 160 gebieden. Alleen als sprake is van een evidente fout of wanneer de natuurlijke omstandigheden zich hebben gewijzigd, wordt aanpassing bespreekbaar. Van fouten is geen sprake: alleen gebieden waar de natuurdoelen aantoonbaar niet haalbaar zijn door klimaatverandering, komen in aanmerking voor discussie.

Daarnaast zal de Europese Commissie een vastomlijnd compensatieplan eisen. Geen vage voornemens, maar concrete, uitvoerbare voorstellen. Naarmate Nederland meer gebiedjes voordraagt om te schrappen of het natuurambitieniveau ervan te verlagen, zal Europa hogere eisen aan die compensatie stellen.

Bureaucraten

Nu is het de kunst om het totaalpakket zo samen te stellen dat de Nederlandse samenleving er echt wat aan heeft, zonder het frame van een verplichte, dure en vervelende oefening van - Europese bureaucraten.

Naar mijn mening dienen zich twee opties aan. Het eerste idee behelst versterking en versnelling van enkele nationale landschappen in de buurt van stedelijke agglomeraties. Ik noem drie voorbeelden: het Nationaal Park Van Gogh, omgeven door de grote Brabantse steden, het veenweide- en poldergebied Amsterdam Wetlands, tussen Alkmaar en Amsterdam, en het Ringpark Utrecht dat de groene gebieden rond de Domstad met elkaar wil

verbinden. Deze gebieden bundelen natuur, landschap, op de omgeving aangepaste landbouw en recreatie voor stedelingen.

Friso de Zeeuw. Beeld Marcel van den Bergh

In het compensatieplan komt versterking van het aandeel natuur centraal te staan, maar dat zal niet overal op het veeleisende Natura 2000-niveau kunnen. Het komt dan aan op de overtuigingskracht van onze regering om de meerwaarde van een sterk groen-blauw netwerk in gebieden onder hoge verstedelijkingsdruk over het voetlicht te brengen. Dat lukt alleen met een reëel uitvoerings- en investeringsschema en met politieke en maatschappelijke steun vanuit de betrokken gebieden, inclusief het bedrijfsleven.

Natuurverbinding

De tweede optie heet Oostvaarderswold: de creatie van een robuuste nieuwe natuurverbinding van 15 duizend hectaren tussen de Oostvaardersplassen in Flevoland met het Horsterwold in Zeewolde en verder, via het Veluwemeer, richting Veluwe. Daarmee komen de Oostvaardersplassen uit hun ecologisch isolement. Het plan dateert van vijftien jaar geleden en leek realiseerbaar, totdat in 2010 staatssecretaris Henk Bleker (die niets met natuur had) plotseling de rijksbijdrage van 240 miljoen euro terugtrok. Flevoland ging op zoek naar nieuwe medefinanciers, maar in 2012 bracht de georganiseerde landbouwwereld het Oostvaarderswold de genadeklap toe met een procedure bij de Raad van State. De pijn zat en zit hem in dat prima landbouwgrond wordt 'opgeofferd' voor natuur. Dat zal ook nu het struikelblok vormen, ook spelen de kosten een rol: de raming bedroeg destijds al 400 miljoen euro.

Een combinatie van beide geschetste opties zal bij de Europese Commissie de meeste punten scoren. Aan de haalbaarheid van een revival van het Oostvaarderswold valt echter te twijfelen. Dat betekent dat nog meer nadruk komt te liggen op snelle verbetering van de natuurkwaliteit van de groene gebieden rond de steden. Ik merk dat in de gebieden zelf veel animo bestaat om van de plannen werk te maken. Dat neemt niet weg dat bijvoorbeeld tussen landbouw en natuur stevige discussies gaande zijn over de toekomst van de veenweidegebieden. Minister Carola Schouten kan hier het verschil gaan maken en zo van de nood een deugd maken.

Friso de Zeeuw is emeritus hoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft.